

Mind erősebbek a helyi pénzek

Az ország több térségében is folyamatosan növekszik a lokális fizetőeszközök forgalma

Beváltotta a balatoni korona a hozzá fűzött reményeket: már kétszáz helyen lehet használni a tavaly március végén bevezetett helyi fizetőeszközt. Az országban ezenkívül két régióban fizethetünk helyi pénzzel, és amint lapunk megtudta, több térségben is tervezik, hogy követik a példát. A tapasztalatok megosztása érdekében a helyi pénzt kibocsátók szövetséget hoztak létre, az alakuló ülést Hajdúnánáson tartották novemberben. Még e hónapban hivatalosan is bejelentik a szövetség elindulását.

BORSODI ATTILA - VELKEI TAMÁS

Büszkék vagyunk rá, hogy közreműködhetünk a balatoni és a Bocskai-korona létrehozásában. A Balaton-felvidéki önkormányzatok hihetetlenül gyorsan ismerkedtek fel a jelentőségét, és valószínűleg meg a saját helyi pénzüket, hiszen 2011 elején tartottunk nekik előadást, és egy évvel később már forgalomba is került a balatoni korona – mondta lapunknak Perkováz Tamás, a soproni kétkiránok kibocsátó Ha-Mi Összefogunk Európai Szövetség igazgatótanácsának elnöke.

A balatoni korona – amelyet Veszprém, Várpalota, Balatonfüred, Balatonalmádi, Létér, Tihany és Nemesvámos önkormányzata alapított a megyei parkmaravár és a Kinizsi Bankkal közösen – valóra váltotta a hozzá fűzött reményeket, már kétszáz helyen lehet használni a tavaly március végén bevezetett helyi fizetőeszközt. 2011 decemberében az önkormányzatok összesen tízmillió forint értékben adtak jutalmat balatoni koronában, így tavaly márciustól az évi végéig tíz- és húszmillió forint körüli kibocsátást ért el.

Az induláskor a terv az volt, hogy a balatoni korona három-négy év alatt fut majd fel, a Balatoni Korona Zrt. várakozása szerint ennyi idő kellett volna a széles körű megismertetéshez, a 2012-re tervezett célt ez is érte, az idén még nagyobb lépést kívánnak tenni, s el akarják érni az ötvenmillió forintos kibocsátást.

Identitásstudat

A sikerrel kapcsolatban Perkováz Tamás kifejtette: példáulérték a Balaton északkeleti partján fekvő önkormányzatok összefogása, elentében a Sopronnal, ahol a helyhatóság – egyelőre még – nem állt a kezdeményezés mellé. Pedig Perkováz szerint a helyi pénz szerepe vitathatatlan, segíti a tökélyben maradását, és erősíti az identitástudatát. – Még jobban ki kell használni a helyi közösségekben rejlő erőt, be kell vonni a közösséget a döntéshozatalba, ez a jövő útja – véli Perkováz.

Sopronban és környékén, továbbá a Rábaközben már 2007 óta működik a Ha-Mi Cafeteria Kft. által kiadott utalvány – a kétkiránok utalvány –, amely önértékből ültette ki a nyergőből a francia étkezési utalványokat forgalmazó cégeket úgy, hogy a nyílt piacról nem is költötték szerződést. Ez a konstrukció azért lehetett ilyen sikeres, mert lényegesen olcsóbb volt a munkaadóknak és a bevételnek, mint a külföldi utalványok. – A munkavállalóknak estenként 3,5–4 százalék felárát is kellett fizetnie a franciáknak, a beváltóit pedig hat-hét százalékos zsebképet. A beváltási hálesztott fizetés három hét volt. Ehhez képest mi csupán két százalékos kértünk a munkavállalóktól, és támogatott az önkormányzatok. Sopron városra rendszer névették minusz két százalékos kaptak az utalványainkat. A beváltóktól pedig csupán három-öt százalékos kértünk, és nem három-hét, hanem nyolc napra fizettünk – jegyezte meg Perkováz Tamás. A Ha-Mi kafeutalványain korrekció üzletpolitikájának biztosította a bizalmi tökélet 2009-ben a kétkiránok kibocsátó Ha-Mi Összefogunk



FOTÓ: HEGEDŰSI MÁRTA

Európai Szövetkezet megalakulásához. Nem véletlen, hogy a jelenleg nagyjából 210 tagot számláló szövetségnek 14-rabakói polgármester is tagja.

Követendő példa

A jövőről Perkováz Tamás úgy nyilatkozott, ismeretei szerint húsz térségben foglalkoznak a helyi pénz bevezetésén, többek között Békésben, Szegeden, Vácon, Biatörbágyon és Pécsen. Ezért a közeljövőben létre kívánják hozni a helyi pénzek szövetségét, hogy a régiók megoszthassák egymással tapasztalataikat. Emlékeztetes, korábban a Magyar Nemzeti Bank (MNB) úgy vélekedett: nem váltja be a hozzá fűzött reményeket a helyi pénz, mert a rendszer működtetése veszteséges, a helyi kereskedelmi forgalmat nem növeli, és az állam nem vállal rá garanciát. A helyi pénzt ugyanis azt várják – így az MNB –, hogy az adott térségben pluszfórrást, likviditást biztosítsanak a pénzforgalomban részt vevőknek, és fellendítse a helyi kereskedelmet, mert a lakosok szívesebben vásárolnak a helyi üzletekben. Ám az MNB szerint ez nem következhet be, mert a lakosság, a vállalatok helyi pénz nélkül is elsősorban a saját székelyükön és azok közvetlen környezetében található szolgáltatásokat veszik igénybe. Hozzátették, hogy egy Magyarországnál nagyobb ország sem képes minden szükségletét megtermelni magának, nemhogy egy város. Ez azt jelenti, hogy a helyi boltok részesednek más településekről, országokból szerzik be az árusított termékek nagyobb részét.

Virginiában is lépnekek

Ezzel szemben Perkováz Tamás kifejtette: a régóta működő svájci helyi pénz, a WIR mellett folyamatosan nő a különböző helyi pénzek kibocsátása szerte a világon, mert mind több ismerik fel a pénz helyettesítőben rejlő előnyöket. A közelmúltban az angliai Bristolban vezették be a bristolit fontot. Dél-Amerikában, elsősorban Braziliában és Urugvában pedig széles körben elterjedt az úgynevezett 3C (Commercial Credit Circuit) rendszer, azaz a körben forgó kereskedelmi hitel szisztémája. Ez a rendszer biztosítja azt, hogy például az hipermarketeknek szállító kistermelő ne hónapok múltán kapja meg termékényét az ellenértékéért, hanem a brazil helyi pénzt kibocsátó szervezet segítségével rögtön, így a kivisszávaló folyamatosan tudja finanszírozni cégének működését. A hipermarket, amikor szerződés szerint fizet, akkor már nem is szállítónak, hanem a 3C forgalmazójának tekinthető. Az Amerikai Egyesült Államok egyik tagja, Virginia egy XIX. századi törvényre hivatkozva felkészül a dollár eset-

leges elhethetetlenülésére, és ugyancsak saját pénz kibocsátást tervez.

Rendkívül sikeresnek ítélti Hajdúnánáson a Bocskai-korona bevezetését; a helyi pénzt az önkormányzati tulajdonú Hajdúnánási Holding Zrt. bocsátotta ki tavaly nyáron. Horváth Tibor, a cég igazgatósági tagja, programigazgató az elégedettségét azaz indokolta, hogy már körülbelül ötven szolgáltató fogadja el a helyi fizetőeszközt, és számuk folyamatosan növekszik. – Kétféle elfogadóhely van. A többség szerződést köt a kibocsátóval, és partnerként kedvezményt biztosít a vásárlóknak akkor, ha Bocskai-koronával fizetnek. Lehet egy szolgáltató szerződés nélkül is elfogadóhely, ekkor nem kell kedvezményt adnia, de a koronát sem válthatják vissza – mutattat rá a programigazgató. Horváth elmondta azt is, hogy rendkívül alacsony, tisztázalagos a visszaváltási arány, ami azt jelenti, hogy elfogadják a fizetőeszközt, és nem félnek tőle.

Százmilliói korona?

– Összesen húszmillió Bocskai-korona van forgalomban, és az elfogadóhelyekhez hasonlóan ez a szám is növekszik. A városunknál is sokan ismerik a pénzt, több gyűjtő bejelentkezett külföldről, az Egyesült Államokból, Braziliából, és koronákra kértek tőlünk. Az önkormányzat is ösztönzi a korona forgalmát, mert helyi pénzben fizet ki bónuszokat, szociális segélyt, és a fűrészforgatást is igénybe lehet venni koronában – hangsúlyozta Horváth Tibor. A pénzforgalom egyébként úgy működik, hogy a holding kibocsátja a koronát, amelyet bárki megvehet forintért. Egy koronát így forintért. Ha valaki ezzel fizet, akkor a legtöbb elfogadóhely kedvezményt kap, ezéért mégérni koronában vásárolni. Visszaváltani azonban csak szerződéses elfogadóhelyek tudják, de ők is csak jutalék ellenében. Ez egyfajta piackörüljárás eszköz arra, hogy a korona forgalomban maradjon.

A körülbelül 17 ezer lakosú Hajdúnánáson az érték eredmények ellenére tovább fejlődést várunk. Szeretnék, ha az év végére negyvenmillió, a következő öt éven belül pedig összesen százmillió Bocskai-korona lenne forgalomban, miközben az elfogadóhelyek számát is meg kívánják duplázni. Még enél is fontosabbnak tartjuk, hogy sikerüljön üzemanyag-forgalmakot és nagykereskedelmi ügyeket is az elfogadóhelyek sorába csábitani. Szolláth Tibor, Hajdúnánási polgármester azt mondta, az önkormányzat azért támogatja a kezdeményezést, mert az a helyi gazdaság erősítésének egyik eszköze. – A tapasztalatok azt mutatják, hogy majdnem mindenki elfogadja és támogatja a Bocskai-koronát – tette hozzá. Horváth

Tibor ezt a kérdést így fogalmazta meg: Napjainkban egy település alapvető problémája a városból történő tőkekiáramlás, a helyi vállalkozók versenyhátránya, a folyamatosan lassuló pénzáram, ezzel együtt a munkanélküliség fokozódása. – A helyzetre gyors és egyszerű megoldás jelenleg nincs, de létezik olyan módszer, amely a helyi összefogásra épülve a problémákat kezelni és javítani tudja. Ez a helyi pénz – mutattat rá Horváth Tibor. Kitért arra is, hogy a Perkováz Tamás által is említett helyi pénzt kibocsátók szövetségének gondolata bennük fogalmazódott meg a nyáron, amikor bevezették a Bocskai-koronát – Hajdúnánáson volt az alakuló ülés novemberben, és szeretnék, ha még ebben a hónapban be tudnák jelenteni a szövetség elindulását – tette hozzá.

Készül a taller

Bár tavaly ősszel a hazai sajtó arról számolt be, hogy várhatóan januártól bevezetik a rábaközi tallert a kapuvári kistérségben, az új helyi fizetőeszköz megjelentésére még minimum hónapokat kell várni – tudta meg lapunk a Rábaközi Védőfejlesztési Egyesület munkaszervezet vezetőjétől. Horváth Árpád Mihály jelezte, két oka van annak, hogy a rábaközi tallert még nem került forgalomba. Ez a pénz ugyancsak a Ha-Mi Szövetkezet ügye alatt jelenne meg a helyi önkormányzatok támogatásával. – A MNB nem ajánlja egyértelműen a helyi pénz bevezetését, miközben a kormányprogramban a vidékfejlesztés egyik eszköze. A helyzet tehát tisztázásra szorul. Másrészt anyagi oka is van annak, hogy a taller még csak a grafikai tervezés szintjén létezik. A pénz bevezetéséhez nyolc-tíz millió forint kellene, ennnyire kerülne a fizetőeszköz biztonságossá tétele, ugyanis minden eszközt meg kell akadályozni a hamisítást. Emellett a pénzek gyártása is komolyabb összeget emésztené fel – mutattat rá Horváth Árpád Mihály. A munkaszervezet vezetője elmondta, a szükséges forrás biztosításához a kistérségi önkormányzatokat, és az érintett településeket is meg tudják, hogy milyen költségvetésűt futnak neki az évek, miközben január eleje van. – A civil szervezeteknek nincs erre forrásuk, a gazdasági szereplőktől, vállalkozóktól sem könnyű anyagi pénzt szerezni, és nem is nagyon akarjuk. Pályázni is lehetne, de egyelőre nem írták ki a tendert. Ha pedig ez csak májusban történik meg, akkor az év végéig biztosan nem lesz forgalomban a rábaközi taller, legalábbis pályázati pénzből biztos nem – tette hozzá. A helyi pénz bevezetéséről azonban nem mondanak le, sőt belátnék abba a szövetségbe is, amelyet a soproniak szeretnének megszervezni.